

Bruksela, dnia 10.7.2013
COM(2013) 494 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Partnerstwa publiczno-prywatne w programie „Horyzont 2020”: ważne narzędzie
służące do szerzenia innowacji i wzrostu gospodarczego w Europie**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Partnerstwa publiczno-prywatne w programie „Horyzont 2020”: ważne narzędzie
służące do szerzenia innowacji i wzrostu gospodarczego w Europie**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

1. KONTEKST POLITYCZNY

Europa musi więcej i lepiej inwestować w badania naukowe i innowacje. Aby zapewnić trwałą wzrost gospodarczy i zatrudnienie oraz wzmocnić międzynarodową konkurencyjność Europy, konieczne jest zintensyfikowanie badań i zwiększenie innowacyjności. Badania i innowacje pomagają również w rozwiązywaniu najważniejszych problemów, takich jak zwalczanie negatywnych skutków zmian klimatu, zabezpieczenie stałych dostaw ekologicznej energii czy pokrywanie kosztów starzenia się społeczeństwa. Postępy w realizacji celu strategii „Europa 2020”, jakim jest osiągnięcie poziomu inwestycji w badania naukowe i rozwój odpowiadającego 3 % PKB, są jednak niewielkie, w szczególności w przypadku inwestycji sektora prywatnego.

Komisja Europejska stara się obecnie rozwiązać ten problem niedoinwestowania. Strategia „Europa 2020”¹, a w szczególności inicjatywa przewodnia Unii innowacji², zapewniają lepsze warunki w zakresie innowacji. W swoich wnioskach dotyczących kolejnego programu badań i innowacji UE „Horyzont 2020”³ Komisja przewiduje finansowanie w ramach całego łańcucha wartości, poczynając od badań podstawowych, a kończąc na wprowadzeniu na rynek.

Kluczowym elementem programu „Horyzont 2020” jest propozycja połączenia sił z sektorem prywatnym i państwami członkowskimi w celu osiągnięcia wyników, jakich jedno państwo lub przedsiębiorstwo raczej nie byłoby w stanie osiągnąć samodzielnie. Niniejszemu komunikatowi towarzyszą wnioski ustawodawcze Komisji dotyczące ustanowienia partnerstw publiczno-prywatnych i partnerstw publiczno-publicznych z państwami członkowskimi w ramach programu „Horyzont 2020”.

Pakiet wiąże się z zainwestowaniem w ciągu kolejnych 7 lat kwoty 22 mld EUR, przy czym 8 mld EUR z programu „Horyzont 2020” przyciągnie inwestycje w wysokości 10 mld EUR z przemysłu i blisko 4 mld EUR z państw członkowskich. Pakiet ten będzie stanowił główne źródło finansowania długoterminowych i ryzykownych inicjatyw na dużą skalę w zakresie badań i innowacji. Inicjatywy te mają istotne znaczenie, jeżeli chodzi o wiodącą pozycję UE w strategicznych, konkurencyjnych sektorach technologii na całym świecie, które zapewniają wysokiej jakości miejsca pracy (w chwili obecnej ponad 4 mln takich miejsc pracy) i przyczyniają się do osiągnięcia celu UE polegającego na tym, by do 2020 r. 20 % PKB pochodziło z produkcji. Partnerstwa przyniosą olbrzymie korzyści społeczeństwu, m.in. niższe emisje dwutlenku węgla, alternatywy dla paliw kopalnych oraz nowe metody leczenia chorób związanych z ubóstwem i nowe metody zwalczania rosnącego zagrożenia związanego z opornością na środki przeciwdrobnoustrojowe.

¹ COM(2010) 2020.

² COM(2010) 546.

³ COM(2011) 808/809/810/811/812.

Komisja przedstawia wspomniane wnioski ustawodawcze na tym etapie, aby można było w porę podjąć niezbędne decyzje ustawodawcze w celu uruchomienia partnerstw na początku działania programu „Horyzont 2020”. Stanowi to bezpośrednią odpowiedź na wezwanie Rady Europejskiej do priorytetowego traktowania wpływu wieloletnich ram finansowych na wzrost gospodarczy i zatrudnienie.

Wspólnie partnerstwa będą wdrażać główne elementy Unii innowacji i polityki przemysłowej UE⁴ oraz strategię w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających⁵, a także aktywnie uczestniczyć w polityce UE przeciwdziałania zmianie klimatu, polityce energetycznej, w agendzie cyfrowej, polityce transportu, polityce zdrowotnej i innych.

W niniejszym komunikacie przedstawiono również podejście Komisji do korzystania z innych form partnerstwa publiczno-prywatnego w celu realizacji programu „Horyzont 2020”. Strategia wzmocnienia doradztwa, jakim służy przemysł i inne zainteresowane strony za pośrednictwem europejskich platform technologicznych oraz grup zadaniowych Komisji ds. polityki przemysłowej, zostanie przedstawiona w przyszłych dokumentach roboczych służb Komisji.

2. POTRZEBA USTANOWIENIA PARTNERSTW PUBLICZNO-PRYWATNYCH UE W DZIEDZINIE BADAŃ NAUKOWYCH I INNOWACJI

Badania naukowe i innowacje zaliczane są do działalności wysokiego ryzyka, która nie gwarantuje osiągnięcia sukcesu. Jeżeli ryzyko niepowodzenia jest zbyt duże, sektor prywatny może nie wykazywać chęci do inwestowania, nawet jeżeli ekonomiczna i społeczna stopa zwrotu może być potencjalnie bardzo duża. Ponadto korzyści gospodarcze z inwestycji na rzecz badań mogą odnieść inni, co oznacza, że poszczególne przedsiębiorstwa nie będą chętnie inwestować; mogą także istnieć ważne względy związane z polityką ograniczającą rozmiar rynku, a w związku z tym również potencjalny zwrot z inwestycji (np. przy opracowywaniu nowych antybiotyków w sytuacji, gdy oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe stanowi coraz poważniejszy problem).

Te ogólne niepowodzenia rynkowe stanowią silny argument przemawiający za wsparciem publicznym na rzecz prywatnej działalności badawczej i innowacyjnej. W wielu przypadkach jednak czynniki, takie jak znaczenie sektorów, złożoność wyzwań i technologii, długie okresy czasu oraz skala wymaganych inwestycji sprawiają, że wsparcie publiczne na rzecz poszczególnych projektów jest nieskuteczne. Właśnie na potrzeby takich przypadków konieczne jest ustanowienie ustrukturyzowanych partnerstw między sektorem publicznym a prywatnym, które będą wspólnie opracowywać, finansować i realizować ambitne plany badań naukowych i innowacji. Z tego powodu partnerstwa publiczno-prywatne w dziedzinie badań naukowych są w coraz większym stopniu wykorzystywane przez decydentów na całym świecie jako narzędzie służące do realizacji ich planów rozwojowych.

W przypadku sektorów, w których działalność ma miejsce na poziomie europejskim i międzynarodowym, a skala inwestycji wykracza poza możliwości poszczególnych państw członkowskich, najbardziej efektywnym podejściem będzie utworzenie tego rodzaju partnerstw na poziomie UE. Partnerstwa publiczno-prywatne w dziedzinie badań naukowych i innowacji dostarczają najważniejszych i najpotrzebniejszych narzędzi do realizacji celów programu „Horyzont 2020” z kilku powodów:

⁴ COM(2012) 582.

⁵ COM(2012) 341.

- umożliwiają długoterminowe, strategiczne podejście do badań naukowych i innowacji oraz ograniczają niepewność dzięki długoterminowym zobowiązaniom;
- zapewniają strukturę prawną umożliwiającą łączenie zasobów i gromadzenie masy krytycznej, w tym poprzez inteligentną specjalizację oraz połączenie finansowania z programu „Horyzont 2020” i z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, co pozwala podjąć wysiłki na skalę, której poszczególne przedsiębiorstwa nie byłyby w stanie osiągnąć;
- sprawiają, że finansowanie badań naukowych i innowacji w całej UE staje się bardziej skuteczne dzięki dzieleniu się zasobami finansowymi, ludzkimi i infrastrukturalnymi, tym samym zmniejszając ryzyko rozdrobnienia oraz prowadząc do korzyści skali i ograniczenia kosztów po stronie wszystkich zaangażowanych partnerów;
- pozwalają lepiej rozwiązywać złożone problemy, ponieważ pomagają rozwijać podejścia interdyscyplinarne i umożliwiają skuteczniejsze dzielenie się wiedzą i doświadczeniem;
- ułatwiają tworzenie wewnętrznego rynku produktów i usług innowacyjnych dzięki wspólnym postępom w obszarach takich jak dostęp do finansów, normalizacja i opracowywanie norm;
- pozwalają na szybsze wprowadzanie na rynek technologii innowacyjnych, m.in. dzięki umożliwieniu przedsiębiorstwom współpracy i wymiany informacji, przyspieszającej tym samym proces uczenia się;
- mogą zapewnić prawidłowe ramy dla przedsiębiorstw międzynarodowych w celu osadzenia ich inwestycji na rzecz badań naukowych i inwestycji w Europie i wykorzystania europejskiego potencjału, jakim jest dobrze wyszkolona siła robocza, różnorodne podejścia i kreatywność sektorowa; oraz
- umożliwiają osiągnięcie skali wymaganych wysiłków podejmowanych w dziedzinie badań i innowacji w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych i zrealizowania głównych celów polityki UE w ramach strategii „Europa 2020”.

3. WSPÓLNE INICJATYWY TECHNOLOGICZNE: ZDOBYTE DOŚWIADCZENIE

Partnerstwa publiczno-prywatne w dziedzinie badań naukowych i innowacji na poziomie UE wprowadzono po raz pierwszy w bieżącym siódmym programie ramowym w zakresie badań (7PR). Partnerstwa te wdrożono głównie w ramach wspólnych inicjatyw technologicznych (WIT), zgodnie z którymi Unia i przemysł wspólnie finansują i realizują określone obszary 7PR. WIT są realizowane za pośrednictwem wyspecjalizowanych podmiotów prawnych – wspólnych przedsiębiorstw – ustanowionych w ramach ówczesnego odpowiednika obecnego art. 187 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

W ramach 7PR ustanowiono pięć wspólnych inicjatyw technologicznych utworzono i objęły one takie dziedziny jak: aeronautyka („Czyste niebo”), badania farmaceutyczne (inicjatywa w zakresie leków innowacyjnych), technologie ogni w paliwowych i technologie wodorowe (FCH), systemy wbudowane (ARTEMIS) i nanoelektronika (ENIAC). Wszystkie przedmiotowe inicjatywy podlegają regularnemu monitorowaniu, przeglądowi i ocenie⁶. W

⁶ Oceny okresowe WIT i odpowiedzi Komisji na oceny dostępne pod adresem: http://ec.europa.eu/research/jti/index_en.cfm, podobnie jak sprawozdanie grupy specjalnych przedstawicieli ds. WIT.

komunikacie „Partnerstwa na rzecz badań naukowych i innowacji”⁷ Komisja dokonała bilansu zdobytych doświadczeń i wskazała zarówno na główne osiągnięcia, jak i na zalecenia dotyczące dalszych ulepszeń.

Jeżeli chodzi o osiągnięcia, zwrócono uwagę, że partnerstwa publiczno-prywatne są w ogóle w coraz większym stopniu wykorzystywane przez decydentów na całym świecie jako narzędzie służące do wywiązywania się z ich planów rozwojowych. Z ocen wynikało również, że ogólnie partnerstwa publiczno-prywatne, a w szczególności WIT, stanowią innowacyjny sposób realizowania polityki UE w zakresie badań naukowych i innowacji. Ponadto łączą wiodące przedsiębiorstwa w dziedzinie badań naukowych i innowacji działające w sektorach przemysłowych oraz pozwalają im na skupienie się na strategicznych planach w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz na dostosowanie podejmowanych wysiłków do tych planów.

Uruchomienie WIT uznano za uzasadnione na podstawie zidentyfikowanych niedoskonałości rynku, długoterminowego charakteru wymaganych działań i skali zaangażowania, które są konieczne w celu osiągnięcia niezbędnych przełomów.

W ramach 7PR łączny wkład Unii w WIT wyniósł 3,12 mld EUR, a w parze z nim szły inwestycje przemysłowe wynoszące 4,66 mld EUR. WIT okazały się skutecznym narzędziem zachęcającym przemysł, w tym MŚP, które stanowią około 28 % uczestników, do aktywnego uczestnictwa w działaniach w ramach tych inicjatyw.

Ponadto, mimo że WIT były w pełni operacyjne jedynie przez określony czas, w ocenach okresowych uznano poczynione postępy i dostrzeżono pierwsze oznaki wpływu. W ramach wspólnej inicjatywy technologicznej na rzecz technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych wprowadzono np. istotne portfolio projektów o strategicznym znaczeniu oraz pewne wstępne zastosowania rynkowe, takie jak wprowadzenie wózków jezdniowych widłowych i małych rezerwowych źródeł zasilania. W ocenie okresowej wspólnej inicjatywy technologicznej „Czyste niebo” potwierdzono, że inicjatywa ta z powodzeniem stymuluje zmiany ukierunkowane na jej strategiczne zadania środowiskowe dzięki skupieniu się na zupełnie nowych koncepcjach technologicznych. W przypadku wspólnej inicjatywy technologicznej w zakresie leków innowacyjnych w ocenie okresowej odnotowano widoczne postępy, jeżeli chodzi o poprawę ekosystemu w zakresie opracowywania leków w Europie, np. dzięki lepszemu wykorzystaniu danych, skuteczniejszym metodom przewidywania negatywnych skutków oddziaływania leków, opracowaniu nowych biomarkerów oraz szybszym i tańszym badaniom klinicznym. W ocenach okresowych inicjatyw ENIAC i ARTEMIS podkreślono ich rolę jako katalizatora w zwiększaniu zaangażowania wiodących przedsiębiorstw z sektora prywatnego w ramach, w których krajowe i europejskie organy publiczne mogą wspierać tematy o wysokiej wartości strategicznej. Zdecydowanie zalecono kontynuowanie podobnej inicjatywy w ramach programu „Horyzont 2020”, uznając, że żadna organizacja ani żadne z państw członkowskich nie byłoby w stanie samodzielnie rozwiązać wszystkich problemów sektora elektronicznego w Europie.

W sprawozdaniach i ocenach okresowych wskazano również na pewne niedoskonałości w bieżących WIT. Dotyczyły one w szczególności potrzeby większych zobowiązań ze strony partnerów przemysłowych, przy bardziej przejrzystym pomiarze tych zobowiązań i powiązanego efektu dźwigni. Istnieje również potrzeba zapewnienia większej przejrzystości, jeżeli chodzi o sposób ustanawiania WIT, sformułowania w nich bardziej przejrzystych celów i zapewnienia większej otwartości na nowych uczestników. Ponadto w sprawozdaniu grupy specjalnych przedstawicieli ds. WIT przedstawiono szereg zaleceń dotyczących uproszczenia

⁷ COM(2011) 572.

i usprawnienia funkcjonowania WIT, w tym za pośrednictwem określonych ram finansowych odpowiednich do ich potrzeb. Zainteresowane strony wyraziły również obawy co do różnych przepisów i procedur, które mają zastosowanie do każdej WIT i które mogą się różnić między sobą w odniesieniu do poszczególnych WIT i od przepisów i procedur mających zastosowanie w ramach 7PR. Wszystkie te obawy uwzględniono w zaproponowanych WIT w ramach programu „Horyzont 2020”.

4. WSPÓLNE INICJATYWY TECHNOLOGICZNE W PROGRAMIE „HORYZONT 2020”

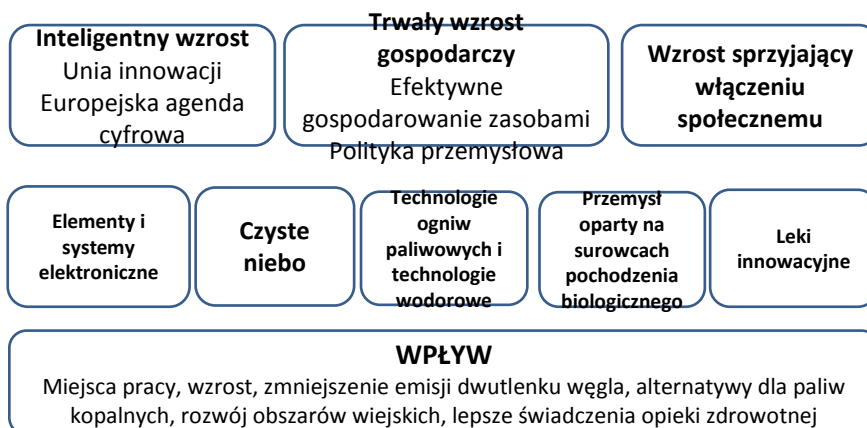
Proponowane ramy regulacyjne w odniesieniu do programu „Horyzont 2020” pozwalają na daleko idące rodzaje zaangażowania między Unią a sektorem prywatnym, obejmujące wspólne inicjatywy technologiczne ustanowione na mocy art. 187 TFUE. Ramy te muszą uwzględniać cele programu „Horyzont 2020”, w tym integrację działań w dziedzinie badań naukowych i innowacji. W rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020” określa się szereg kryteriów, które muszą zostać spełnione podczas wyboru obszarów partnerstw publiczno-prywatnych. Ustawodawstwo przewiduje również jednolity zbiór przepisów, który będzie miał zastosowanie do wszystkich części programu „Horyzont 2020”, w tym WIT, chyba że zaistnieje uzasadniona potrzeba określonego odstępstwa.

4.1. Identyfikacja WIT, które mają być ustanowione na początku programu „Horyzont 2020”

Zgodnie z doświadczeniem zdobytym podczas 7PR, nową podstawą prawną w ramach programu „Horyzont 2020” i wyraźnymi zobowiązaniami partnerów przemysłowych Komisja przedstawia wnioski ustawodawcze w sprawie WIT, które zostaną ustanowione na początku programu „Horyzont 2020”. Pełne uzasadnienie proponowanych inicjatyw zawarto w towarzyszących dokumentach dotyczących oceny skutków *ex-ante*.

Wszystkie WIT dotyczą strategicznych technologii, które stanowią podstawę wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w konkurencyjnych sektorach na całym świecie. Wszystkie zaangażowane sektory są już, lub szybko stają się, bastionami gospodarki europejskiej opartej na wiedzy. Obecnie w tych sektorach zatrudnionych jest ponad 4 mln pracowników, a we wszystkich przypadkach istnieją rozwijające się rynki globalne, które przemysł UE jest w stanie przechwycić, jeżeli zdoła zbudować i utrzymać wiodącą pozycję w dziedzinie technologii; istnieją także wyraźne powiązania z celami strategii „Europa 2020”, jak pokazano na poniższym diagramie. Istnieje pilna potrzeba zabezpieczenia niezbędnych dużych inwestycji w Europie w czasach ograniczonych środków finansowych. Ponadto w obszarach tych zidentyfikowano niedoskonałości rynku związane z długoterminowymi i ryzykownymi działaniami w dziedzinie badań naukowych i innowacji, co oznacza, że sektor prywatny nie jest w stanie samodzielnie dostarczyć niezbędnych środków.

Strategia „Europa 2020”

Zaproponowane WIT opierają się na dorobku osiągniętym w ramach 7PR. Cztery z nich stanowią kolejny etap w odniesieniu do WIT ustanowionych w ramach 7PR (w tym w odniesieniu do wspólnej inicjatywy technologicznej w zakresie systemów i elementów elektronicznych, która łączy istniejące wspólne inicjatywy technologiczne ARTEMIS i ENIAC). Wspólną inicjatywę technologiczną w zakresie przemysłu opartego na surowcach pochodzenia biologicznego określono jako nową inicjatywę w następstwie europejskiej strategii dotyczącej biogospodarki⁸.

Każda proponowana wspólna inicjatywa technologiczna posiada jasno określone cele, jakie należy osiągnąć dla dokonania przełomu w następujących dziedzinach:

- *leki innowacyjne*: w celu poprawy zdrowia i samopoczucia obywateli europejskich dzięki zapewnieniu nowych i skuteczniejszych metod diagnozowania i leczenia np. nowych metod leczenia środkami przeciwdrobnoustrojowymi;
- *technologie ogniw paliwowych i technologie wodorowe*: w celu opracowania jasnych i realnych z gospodarczego punktu widzenia rozwiązań, wykorzystujących wodór jako nośnik energii a ogniwa paliwowe jako przetworniki energii;
- *Czyste niebo*: w celu znacznego ograniczenia oddziaływania na środowisko statków powietrznych następnej generacji;
- *przemysł oparty na surowcach pochodzenia biologicznego*: w celu opracowania nowych i konkurencyjnych łańcuchów wartości opartych na biotechnologii, które zastępują zapotrzebowanie na paliwa kopalne i mają duży wpływ na rozwój obszarów wiejskich;
- *elementy i systemy elektroniczne*: w celu utrzymania przez Europę pozycji czołowego producenta elementów i systemów elektronicznych oraz w celu szybszego wypełnienia luki w zakresie wykorzystania.

⁸ COM(2012) 60.

Oczekuje się, że w ramach tych pięciu wspólnych inicjatyw technologicznych zmobilizuje się łącznie inwestycje w kwocie ponad 17 mld EUR, z czego wkład z budżetu UE będzie wynosił 6,4 mld EUR. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące inwestycji w odniesieniu do każdej z tych WIT.

WIT	Inwestycje w WIT (w EUR)	
	z UE (program „Horyzont 2020”)	ze strony partnerów przemysłowych i z innych źródeł
Leki innowacyjne	1 725 mln	1 725 mln
Technologie ogniw paliwowych i technologie wodorowe	700 mln	700 mln ⁹
Czyste niebo	1 800 mln	2 250 mln
Przemysł oparty na surowcach pochodzenia biologicznego	1 000 mln	2 800 mln
Elementy i systemy elektroniczne	1 215 mln	3 600 mln ¹⁰ (z czego 1 200 mln ze strony państw członkowskich)
<i>Ogółem</i>	<i>6 440 mln</i>	<i>9 875 mln ze strony przemysłu + 1 200 mln ze strony państw członkowskich</i>

4.2. Kluczowe cechy WIT ustanowionych w ramach programu „Horyzont 2020”

We wnioskach Komisji przedstawiono znacznie bardziej ambitne partnerstwa niż obecna generacja WIT.

WIT będą zawierały bardziej przejrzyste i bardziej ambitne cele, przyczyniające się bezpośrednio do wzrostu konkurencyjności i realizacji celów polityki UE. Każda WIT posiada wymierne cele szczegółowe i kluczowe wskaźniki skuteczności działania, które umożliwią ściślejsze monitorowanie i przeprowadzanie oceny. Cele te wykraczają znacznie poza zakres celów ustanowionych w odniesieniu do 7PR. W ramach tych celów większy nacisk kładzie się również na innowacje i wpływ, umożliwiając dzięki temu wypełnienie „doliny śmierci” między zastosowaniem badawczym a komercyjnym. Na przykład cele nowej wspólnej inicjatywy technologicznej na rzecz technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych uwzględniają ograniczenia w zakresie ceny i skuteczności, które należy

⁹ Kwota ta składa się z wkładów wnoszonych przez członków wspólnego przedsiębiorstwa lub podmioty wchodzące w ich skład (co najmniej 400 mln EUR), a także przez podmioty niebędące członkami poprzez udział w działaniach.

¹⁰ Kwota ta składa się z wkładów wnoszonych przez członków wspólnego przedsiębiorstwa lub podmioty wchodzące w ich skład (co najmniej 1 700 mln EUR od prywatnych członków), a także przez podmioty niebędące członkami poprzez udział w działaniach.

pokonać, aby technologia stała się rentowna. Ponadto wiele z tych celów bezpośrednio wspiera cele polityki UE. Na przykład w ramach WIT na rzecz przemysłu opartego na surowcach pochodzenia biologicznego opracowane zostaną technologie umożliwiające produkcję biopaliw z upraw niespożywczych, dzięki czemu rolnicy i przemysł będą w stanie zrealizować cele UE w zakresie odnawialnych źródeł energii. Ponadto cele te są ukierunkowane na rozwój kluczowych technologii wspomagających, takich jak elektronika, które stanowiąc będą podstawę konkurencyjności wielu gałęzi przemysłu europejskiego.

WIT doprowadzą do poprawy zarządzania, zapewniając otwartość na nowych uczestników, podział środków finansowych na podstawie doskonałości i lepsze powiązania z działalnością krajową. Znaczna większość wkładu UE zostanie podzielona w drodze otwartych zaproszeń do składania wniosków, zasadniczo na tych samym zasadach co w przypadku innych inicjatyw prowadzonych w ramach programu „Horyzont 2020”. We wszystkich przypadkach w inicjatywach mogą uczestniczyć nowi partnerzy. Na przykład w ramach nowej wspólnej inicjatywy technologicznej w zakresie leków innowacyjnych część wkładu UE przeznacza się na nowych partnerów. W ramach wspólnej inicjatywy technologicznej „Czyste niebo” poprowadzony zostanie otwarty i konkurencyjny proces wyboru podstawowych partnerów w odniesieniu do jej demonstratorów i platform demonstracyjnych. Niektóre z nowych WIT skupią się w większym stopniu na demonstracji, co powinno zwiększyć ich istotność dla większej liczby organizacji.

WIT prowadzone w ramach programu „Horyzont 2020” będą miały na celu utworzenie ściślejszych powiązań z podobnymi rodzajami działalności prowadzonymi na poziomie państwa członkowskiego i poziomie regionalnym. W związku z tym w przypadku każdej WIT grupa przedstawicieli z państw członkowskich zostanie wzmocniona. Grupy te będą odgrywały ważną rolę doradczą, będą otrzymywały pełne informacje na temat realizacji WIT, będą wzywane do informowania organów zarządzających WIT o odpowiednich działaniach prowadzonych na poziomie krajowym oraz do powiązania działań prowadzonych w ramach WIT z wdrażaniem na niższych szczeblach. Państwa członkowskie będą również bezpośrednio finansować WIT, w szczególności w przypadku wspólnej inicjatywy technologicznej w zakresie elementów i systemów elektronicznych.

Dzięki powiązaniu, w stosownych przypadkach, z mechanizmami wsparcia funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w zakresie wdrażania, możliwa jest poprawa synergii między działaniami prowadzonymi przez Unię a polityką rozwoju państw członkowskich lub regionów oraz udzielenie wsparcia państwom członkowskim w celu zwiększenia ich konkurencyjności i lepszego rozwiązywania problemów związanych z inwestycjami w określonych obszarach priorytetowych.

Nastąpi znaczne uproszczenie, zarówno pod względem struktur wdrażających, jak i prostszych przepisów dla uczestników. Dzięki wielu cechom pod względem wdrożeniowym WIT ustanowione w ramach programu „Horyzont 2020” będą lepiej odpowiadać zamierzonym celom¹¹. Obejmie to:

- ramy prawne, które są lepiej dostosowane do dużego zaangażowania przemysłu i znaczne uproszczenie w wyniku pełnego wykorzystania nowych przepisów ustanowionych w rozporządzeniu finansowym (do którego włączono specjalne przepisy dotyczące partnerstw publiczno-prywatnych, pozwalające na wdrożenie projektu idealnego otoczenia w odniesieniu do WIT np. jednoznaczne uznanie WIT za organy partnerstw publiczno-prywatnych z możliwością przyjęcia ich własnej

¹¹ Zgodnie ze sprawozdaniem grupy specjalnych przedstawicieli ds. WIT: http://ec.europa.eu/research/jti/pdf/jti-sherpas-report-2010_en.pdf

„mniej restrykcyjnej” wersji rozporządzenia finansowego dostosowanej do ich określonych potrzeb); oraz

- jednolite stosowanie zasad uczestnictwa programu „Horyzont 2020” w celu zwiększenia przewidywalności w odniesieniu do uczestników, z możliwością odstępstwa jedynie w niezwykle wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach. Oznacza to, że znaczne uproszczenia wprowadzone w programie „Horyzont 2020” korzystnie wpłyną na WIT.

WIT wymagają większych zobowiązań ze strony przemysłu, w tym znacznego zaangażowania finansowego, proporcjonalnego co najmniej do wkładu z budżetu UE. Bezpośrednie zobowiązania przemysłu w WIT wynoszą łącznie blisko 10 mld EUR. Tak jak w przypadku 7PR niektóre zobowiązania będą związane z kosztami finansowania projektów, które wynikają z zaproszeń uruchomionych w ramach WIT, i które nie są w pełni pokrywane z wkładu UE. Ponadto partnerzy przemysłowi będą podejmować zobowiązania wykraczające poza zakres normalnych ustaleń w zakresie współfinansowania, w ramach których będą prowadzić działania i inwestycje nieobjęte zwrotem z programu „Horyzont 2020”. Na przykład w przypadku WIT „Technologie ogniwi paliwowych i technologie wodorowe” obecny udział przemysłu opiera się w dużej mierze na udziale w działaniach współfinansowanych, podczas gdy w przypadku przyszłych WIT tego rodzaju wkład wzrośnie o co najmniej 300 mln EUR w postaci dodatkowych środków na zobowiązania. W przypadku WIT „Czyste niebo” takie dodatkowe środki na zobowiązania wynoszą niemal 1 mld EUR, a w przypadku WIT „Przemysł oparty na surowcach pochodzenia biologicznego” – co najmniej 1,8 mld EUR. Te dodatkowe zobowiązania będą bezpośrednio powiązane z celami WIT i przyczynią się do ich osiągnięcia. Partnerzy przemysłowi podejmą określone zobowiązania tego rodzaju w ramach rocznego procesu realizacji, które następnie będą weryfikowane i monitorowane. W przypadku gdy zobowiązania przemysłu nie osiągną wymaganych poziomów, Komisja będzie miała prawo do zmniejszenia lub wycofania wkładu UE lub likwidacji wspólnego przedsięwzięcia. Zapewni to niezbędną elastyczność w przypadku wystąpienia istotnych, nieprzewidywanych zmian, które zmniejszają adekwatność celów WIT.

5. INNE PARTNERSTWA W PROGRAMIE „HORYZONT 2020”

5.1. Umowne partnerstwa publiczno-prywatne

W celu uzupełnienia wspólnych inicjatyw technologicznych Komisja zaangażowała się także w partnerstwa strukturalne z sektorem prywatnym w ramach 7PR, aby wnieść bezpośredni wkład w przygotowanie programów prac w określonych z góry obszarach o istotnym znaczeniu przemysłowym. W przeciwieństwie do WIT partnerstwa takie nie wymagają dodatkowego prawodawstwa, ponieważ Komisja wdraża finansowanie w drodze normalnych procedur.

Trzy takie partnerstwa uruchomiono w ramach Europejskiego planu naprawy gospodarczej¹² oraz zrealizowano w drodze zaproszeń do składania ofert przy całkowitym wkładzie Unii w kwocie 1,6 mld EUR. Zaproszenia do składania ofert były niezwykle istotne z punktu widzenia sektora przemysłowego, na rzecz którego przydzielono około połowy kwoty finansowania projektów, a na rzecz MŚP¹³ około 30 % tej kwoty.

¹² COM(2008) 800.

¹³ Dodatkowo UE zainwestowała kwotę 300 mln EUR w inicjatywę Internet przyszłości, z której 50 % przydzielono na rzecz przemysłu.

Na podstawie tego doświadczenia wnioski dotyczące programu „Horyzont 2020” również umożliwiają nawiązywanie partnerstw tego typu. Aby poprawić przejrzystość, partnerstwa będą oparte na porozumieniu umownym pomiędzy Komisją i partnerami przemysłowymi, określającym cele, zobowiązania, kluczowe wskaźniki skuteczności działania oraz zamierzone wyniki.

Rozważane jest nawiązywanie umownych partnerstw publiczno-prywatnych w następujących obszarach:

- fabryki jutra;
- energooszczędne budynki;
- pojazdy ekologiczne;
- Internet przyszłości¹⁴;
- zrównoważony przemysł procesowy;
- robotyka;
- fotonika;
- systemy obliczeniowe wysokiej wydajności.

W pierwszych czterech obszarach rozwijane byłyby partnerstwa publiczno-prywatne ustanowione w ramach 7PR. We wszystkich przypadkach obszary te stanowią znaczne części gospodarki europejskiej, a zapotrzebowanie na partnerstwa publiczno-prywatne zostało zidentyfikowane w dokumentach Komisji, takich jak komunikat dotyczący aktualizacji polityki przemysłowej, komunikat dotyczący europejskiej strategii w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających¹⁵, komunikat dotyczący wysokowydajnych systemów obliczeniowych¹⁶ czy wnioski dotyczące programu „Horyzont 2020”.

W odniesieniu do każdego z tych obszarów oczekuje się, że sektor przemysłowy przedstawi wnioski zawierające przejrzyste plany działania opracowane w ramach otwartych konsultacji z pozostałymi zainteresowanymi stronami, w których określona będzie wizja, treść badań i innowacji oraz oczekiwane skutki, w tym w zakresie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Ponadto oczekuje się, że we wspomnianych planach działania wyjaśniony zostanie charakter i zakres zobowiązań sektora przemysłowego, jak również efekt dźwigni zapewniany przez dane partnerstwo publiczno-prywatne. Plany te będą się koncentrować w szczególności na działaniach związanych z rynkiem.

Ponadto celem partnerstw publiczno-prywatnych powinno być również wykorzystanie synergii z europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi, zwłaszcza w odniesieniu do regionalnych i krajowych strategii inteligentnej specjalizacji.

Komisja oceni wnioski przedstawione przez sektor przemysłowy, w tym z zastosowaniem zewnętrznej wiedzy fachowej, w oparciu o kryteria ustanowione w ramach rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont 2020”. W przypadku pozytywnej oceny, wyniki której zostaną podane do wiadomości publicznej, zawarty zostanie protokół ustaleń pomiędzy Komisją i partnerami prywatnymi na podstawie decyzji Komisji. Protokół ustaleń będzie zawierał następujące elementy:

¹⁴ Działania następcze w związku z trwającym PPP Internet przyszłości, koncentrującym się na przewodowych i bezprzewodowych infrastrukturach sieci 5G.

¹⁵ COM(2012) 341.

¹⁶ COM(2012) 45.

- cele ogólne i szczegółowe partnerstwa;
- zobowiązania podjęte przez partnerów prywatnych, które zgodnie z oczekiwaniami będą istotne oraz na poziomie porównywalnym z przewidywanym wkładem UE i które mogą obejmować koszty administracyjne związane z partnerstwem publiczno-prywatnym, jak również finansowane przez sektor przemysłowy demonstracje, szkolenia, tworzenie klastrów, działania na rzecz zwiększania świadomości i w zakresie monitorowania;
- kluczowe wskaźniki skuteczności działania oraz spodziewane wyniki, w tym skutki pod względem wykorzystania w Europie;
- orientacyjną pulę środków finansowych na wkład UE w latach 2014–2020 (podlegającą zatwierdzeniu przez organ władzy budżetowej w ramach rocznej procedury budżetowej);
- mechanizm monitorowania i przeglądu z zastosowaniem kluczowych wskaźników skuteczności działania oraz z możliwością korekty. Dzięki temu Komisja uzyska podstawę do rozwiązania partnerstwa w przypadku niewywiązania się przez partnerów przemysłowych ze swoich zobowiązań;
- strukturę zarządzania, w tym mechanizm, za pomocą którego Komisja będzie zwracać się do partnerów prywatnych o poradę w odniesieniu do działań w zakresie badań i innowacji, które mają zostać przedstawione do wsparcia finansowego w ramach programu „Horyzont 2020”.

W odniesieniu do obszarów, w przypadku których wnioski sektora przemysłowego jest oceniany pod względem zgodności z wymaganymi kryteriami, Komisja będzie dążyła do podpisania w porę niezbędnego protokołu ustaleń w celu uruchomienia działalności partnerstw publiczno-prywatnych w ramach pierwszego programu prac dotyczącego programu „Horyzont 2020”.

5.2. Partnerstwa publiczno-publiczne i inne

Komisja będzie również stosować inne formy partnerstw w odniesieniu do realizacji programu „Horyzont 2020”. Komisja przedstawia cztery wnioski ustawodawcze dotyczące ustanowienia partnerstw publiczno-publicznych z państwami członkowskimi na mocy art. 185 TFUE w celu wspólnej realizacji krajowych programów badawczych. Wnioski te obejmują następujące elementy:

- *drugie Partnerstwo pomiędzy Europą a Krajami Rozwijającymi się w zakresie Badań Klinicznych*: jego celem jest wnoszenie wkładu w ograniczanie obciążeń społecznych i gospodarczych wynikających z chorób związanych z ubóstwem;
- *Europejski program na rzecz innowacji i badań w dziedzinie metrologii*: jego celem jest zapewnienie odpowiednich, zintegrowanych i odpowiadających zamierzonym celom rozwiązań w dziedzinie metrologii, które służą wspieraniu innowacyjności i konkurencyjności przemysłowej, a także technologii pomiaru ukierunkowanych na wyzwania społeczne, takie jak energia, środowisko i zdrowie;
- *program Eurostars 2*: jego celem jest pobudzanie wzrostu gospodarczego oraz tworzenie miejsc pracy dzięki zwiększaniu konkurencyjności MŚP prowadzących działania w zakresie B&R;
- *Wspólny program badawczo-rozwojowy w zakresie aktywnego życia wspieranego przez otoczenie*: jego celem jest poprawa jakości życia osób starszych oraz ich opiekunów, jak również wzrost zrównoważenia systemów opieki poprzez

zwiększenie dostępności produktów i usług opartych na ICT na rzecz aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu.

Oprócz partnerstw publiczno-prywatnych program „Horyzont 2020” będzie się również wiązał z korzystaniem z porad pochodzących z innych form partnerstw, takich jak europejskie partnerstwa innowacyjne¹⁷ czy inicjatywy w zakresie wspólnego planowania¹⁸, jak również europejskie platformy technologiczne. Również w ramach programu „Horyzont 2020” Europejski Instytut Innowacji i Technologii będzie tworzył wspólnoty wiedzy i innowacji¹⁹ łączące w ramach ustrukturyzowanych, długoterminowych partnerstw sektory kształcenia, badań naukowych i biznesu.

Celem dwóch inicjatyw przewodnich dotyczących przyszłych i powstających technologii²⁰, tj. badań nad grafenem i projektu badań nad ludzkim mózgiem, jest ustanowienie długoterminowych partnerstw europejskich na dużą skalę. Partnerstwa te uzupełniają partnerstwa publiczno-prywatne, ponieważ od samego początku kierują się potrzebami nauki, a udział przemysłu będzie się zwiększał w ciągu dziesięciu lat trwania inicjatyw przewodnich.

Oprócz wspólnych inicjatyw technologicznych w oparciu o art. 187 TFUE ustanowione zostało wspólne przedsięwzięcie SESAR²¹ (europejski system zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji) będące kolejną formą partnerstwa publiczno-prywatnego służącego do koordynacji projektu SESAR, który stanowi techniczny filar inicjatywy jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej, mającej na celu zmodernizowanie zarządzania ruchem lotniczym w Europie. SESAR, ze względu na wiążące się z nim specyficzne, ukierunkowane politycznie działania, nie został ustanowiony jako wspólna inicjatywa technologiczna, chociaż jest on ściśle powiązany ze wspólną inicjatywą technologiczną „Czyste niebo”. Komisja proponuje objęcie wspólnego przedsięwzięcia SESAR zakresem programu „Horyzont 2020”. Dzięki temu zapewniona zostanie kontynuacja koordynacji badań i innowacji w obszarze zarządzania ruchem lotniczym w ramach programu „Horyzont 2020” z zachowaniem pełnej spójności z celami politycznymi jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej.

6. PERSPEKTYWY

Partnerstwa publiczno-prywatne z istotnym wkładem i zaangażowaniem przemysłu są niezbędne do realizacji celów programu „Horyzont 2020” i strategii „Europa 2020”. W niniejszym komunikacie przedstawiono, w jaki sposób podejście do partnerstw publiczno-prywatnych zostanie wzmocnione w ramach programu „Horyzont 2020” w oparciu o większą przejrzystość, wyraźniej określone cele, większą koncentrację na działaniach prorynkowych, większe zaangażowanie przemysłu i istotne uproszczenia.

Działania WIT, umownych partnerstw publiczno-prywatnych, partnerstw publiczno-publicznych i innych powiązanych inicjatyw, takich jak inicjatywy w zakresie wspólnego planowania, wspólnoty wiedzy i innowacji EIT lub europejskie partnerstwa innowacyjne, będą realizowane w sposób, który pozwala na osiągnięcie maksymalnej synergii i zwiększa ogólny wpływ, w szczególności, gdy dotyczą one wspólnych celów. W tym zakresie należy w pełni wykorzystać możliwości płynące z faktu, iż wszystkie rodzaje finansowania badań i innowacji na poziomie UE połączono w ramach jednego programu – programu „Horyzont 2020”. Należy zwłaszcza dążyć do synergii przy koordynowaniu działań w ramach całego

¹⁷ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?pg=eip

¹⁸ http://ec.europa.eu/research/era/joint-programming_en.html

¹⁹ <http://eit.europa.eu/kics/>

²⁰ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/fet-flagships>

²¹ <http://www.sesarju.eu/>

cyklu innowacyjnego, poczynając od wyników badań, a kończąc na działaniach bardziej związanych z rynkiem, aby pomóc pobudzić przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw w dziedzinach o istotnym znaczeniu dla gospodarki europejskiej.

Biorąc pod uwagę wpływ partnerstw na miejsca pracy i wzrost gospodarczy, Komisja wzywa Parlament Europejski i Radę do podjęcia niezbędnych decyzji ustawodawczych w celu uruchomienia wspomnianych partnerstw wraz z rozpoczęciem realizacji programu „Horyzont 2020”. Proponowane zasady zarządzania posłużą Komisji do regularnego monitorowania, przedstawiania sprawozdań oraz przeprowadzania ocen postępu wspólnych inicjatyw technologicznych i innych partnerstw.

Z doświadczenia wynika, że ustanowienie wspólnych przedsiębiorstw wymaga znacznej ilości czasu i wysiłku oraz powinno się do niego dążyć w przypadku, gdy ważny, strategiczny cel w zakresie badań i innowacji nie może zostać osiągnięty w wyniku normalnej realizacji programu „Horyzont 2020”. W związku z tym Komisja rozważy potrzebę podejmowania takich inicjatyw w przyszłości jedynie wówczas, gdy będzie miała do czynienia z wyraźnym przypadkiem opartym na kryteriach określonych w programie „Horyzont 2020” i gdy zaistnieje wyraźna, strategiczna potrzeba polityczna. Komisja jest jednak zdania, że skala działań prowadzonych w zakresie badań i innowacji oraz potrzeba polityczna dotycząca ukończenia jednolitego europejskiego obszaru kolejowego i budowania przywództwa UE w zakresie technologii kolejowych dowodzi słuszności ustanowienia potencjalnego wspólnego przedsiębiorstwa w sektorze kolejowym i w związku z tym będzie prowadzić prace z przemysłem w celu opracowania wniosku w tej kwestii.